

Nr. 24/2022

Kartlegging av internt kontrollsystem for miljø og landskap

.....
Matilde Anker og Vebjørn Schiager

NVE Rapport nr. 24/2022

Kartlegging av internt kontrollsystem for miljø og landskap

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør: Matilde Anker
Forfattere: Matilde Anker og Vebjørn Schiager
Forsidefotograf: Inger Helene W. Riddervold/NVE

ISBN: 978-82-410-2235-7
ISSN: 2704-0305
Saksnummer: 202107970

Sammendrag:

Internkontroll er et viktig redskap og hjelpemiddel for konsesjonærer, for å sikre at de planlegger, etablerer og drifter energianlegg i tråd med krav som er pålagt dem. Det forventes at konsesjonærene har rutiner for systematisk evaluering og forbedring av eget internkontrollsystem. Det betyr at konsesjonæren selv må gjennomgå systemet og sikre at det er oppdatert i forhold til endringer i virksomheten, regelverk, forutsetninger og utfordringer/risikoforhold ved anleggene. Det må også kontrolleres at systemet blir praktisert i alle ledd. Kravene til internkontroll skal også bidra til at NVE som tilsynsmyndighet får et bedre grunnlag for å føre systematisk tilsyn med virksomhetene.

Kartleggingen viser at av 69 konsesjonærer er det bare 40 % (28 konsesjonærer) som har innført og praktiserer IK-energi, mens 45 % ikke har det, og 15 % er usikre. IK-energi ble innført 1. januar 2019, og NVE mener det derfor ikke er godt nok at det kun er 28 konsesjonærer som faktisk har etterlevd dette kravet. Av de 28 som har innført IK-energi ser vi også at det er en del som ikke har oversikt over relevante vedtak for det enkelte anlegg, og at kartlegging og vurdering av risikoforhold ikke er godt nok gjennomført. Dette på tross av at 55 konsesjonærer (81 %) av de som svarte på undersøkelsen, svarer at de har tilgang på relevant kompetanse for å ivareta kravene knyttet til miljø og landskap.

Emneord:

IK-energi, internkontrollsystem, energianlegg, miljø, landskap, regelverk, styrende dokumenter og kartlegging.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Telefon: 22 95 95 95
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

juni, 2022

Innhold

Forord	4
1 Bakgrunn for kartleggingen.....	5
2 Om spørreundersøkelsen.....	6
3 Resultater	7
3.1 Spørsmål 1 og 2 – innføring og kompetanse	7
3.2 Spørsmål 3 til 8 – innholdet i IK-energi.....	10
3.2.1 Spørsmål 3 og 4 – styrende dokumenter	10
3.2.2 Spørsmål 5 – kart	12
3.2.3 Spørsmål 6 og 7 – kartlegging og vurdering av risikoforhold	14
3.2.4 Spørsmål 8 – avvik	16
4 Konklusjon.....	17

Forord

I 2019 ble det innført en ny bestemmelse i energiloven, som sier at alle nettkonsesjonærer skal ha interne kontrollsystem for å følge opp miljø- og landskapskrav (kalt IK energi). Første setning er: *«Konsesjonæren skal sørge for at det innføres og praktiseres internkontroll for ivaretagelse av krav til miljø og landskap som er fastsatt i eller i medhold av energiloven kapittel 3.»* (FOR-1990-12-07-959 § 3-7).

Som følge av at forskriften om IK-energi var forholdsvis ny, ønsket NVE å kartlegge status på innføring av kontrollsystemet hos konsesjonærer med anleggskonsesjon i regional- og distribusjonsnettet. Kartleggingen skal brukes som grunnlag for NVEs videre planlegging av veiledning og kontroll.

For å finne ut av om konsesjonærer hadde innført IK-energi for miljø og landskap, gjennomførte NVE en spørreundersøkelse på forsommeren 2021. Funnene fra kartleggingen gir oss informasjon om statusen for innføring av IK-energi hos regionalnettseiere og distribusjonsnetteiere i Norge.

Oslo, juni 2022

Kristian Markegård
direktør
Tilsyns- og beredskapsavdelingen

Anne Johanne Kråkenes
seksjonssjef
Seksjon for miljøtilsyn for energianlegg

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

1 Bakgrunn for kartleggingen

Den 1. januar 2019 ble det innført ny bestemmelse om internkontrollsystem for krav til miljø og landskap (IK-energi) i energilovforskriften, FOR-1990-12-07-959 § 3-7. Den første setningen i forskriften er:

«Konsesjonæren skal sørge for at det innføres og praktiseres internkontroll for ivaretagelse av krav til miljø og landskap som er fastsatt i eller i medhold av energiloven kapittel 3.»

Formålet med krav til IK-energi er å sikre at virksomheter med konsesjon etter energiloven kapittel 3 har innført nødvendige systemer og rutiner, slik at krav til miljø og landskap blir etterlevd. Konsesjoner etter energiloven kapittel 3 gjelder for både områdekonsesjoner og anleggskonsesjoner. IK-energikravet gjelder for primæranlegget og tilhørende sekundær-/hjelpelanlegg, for eksempel anleggsveier, riggområder og lager. Videre gjelder kravet for hele livsløpet til anlegget, det vil si bygging, drift og nedleggelse.

Konsesjonæren skal ha rutiner for systematisk evaluering og forbedring av internkontrollsystemet. Det betyr at konsesjonæren selv må gjennomgå systemet og sikre at det er oppdatert ved endringer i virksomheten, regelverk, forutsetninger og utfordringer/risikoforhold ved anlegget.

Energilovforskriften § 3-7:

«Konsesjonæren skal sørge for at det innføres og praktiseres internkontroll for ivaretagelse av krav til miljø og landskap som er fastsatt i eller i medhold av energiloven kapittel 3. Dersom internkontrollsystemet for et anlegg inngår i et større internkontrollsystem, skal det enkelte anlegget kunne identifiseres.

Konsesjonæren skal tilpasse internkontrollen til virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve de krav som er omfattet av første ledd.

Internkontrollsystemet skal minimum inneholde:

- a) oversikt over relevante lover, forskrifter og vedtak for anleggene*
- b) kart, tegninger og annen nødvendig dokumentasjon for anlegget*
- c) dokumentasjon og konkretisering av at anleggene bygges og drives i samsvar med krav om miljø og landskap fastsatt i eller i medhold av energiloven kapittel 3*
- d) kartlegging og vurdering av risikoforhold med utarbeiding av tilhørende planer for risikoreduserende tiltak*
- e) rutiner for å forbygge og avdekke avvik*

Konsesjonæren skal skriftlig dokumentere internkontrollen i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse.»

NVE har ansvar for å kontrollere at internkontroll etter energilovforskriften § 3-7 etableres og brukes. NVE ønsket å få en oversikt over status på innføringen av IK-energi hos nettkonsesjonærer som har anlegg med områdekonsesjon og anleggskonsesjon. Vi sendte derfor ut en spørreundersøkelse om innføring av IK-energi i mai 2021. Denne rapporten oppsummerer funnene fra undersøkelsen. Resultatene skal brukes til videre planlegging av vår veiledning og kontroll. Det var ikke et mål at kartleggingen skulle brukes til kontroll av den enkelte virksomhet.

Energilovforskriften § 3-6 andre avsnitt:

«Alle med konsesjon etter energiloven § 3-1 for kraftproduksjon, skal til enhver tid ha tilgang til personell med kompetanse til å ivareta ledelse, kontroll og praktisk drift.»

Vi ønsket å finne ut om konsesjonærene hadde tilgang på kompetanse jf. § 3-6 til å innføre og etterleve IK-energi, og har inkludert dette i undersøkelsen.

NVE utarbeidet i 2018 en veileder for IK-energi i forkant av den nye bestemmelsen i energilovforskriften ikrafttredelse fra 1. januar 2019. [Veileder til internkontroll for krav til miljø og landskap for energianlegg](#). Veilederen forklarer innholdet i kravene og hvordan konsesjonæren kan oppfylle disse. Det er også gitt eksempler på hvordan kravene i paragrafen kan ivaretas i anleggs- og driftsfasen. Det er også tatt med eksempler på forhold som kan føre til avvik.

2 Om spørreundersøkelsen

Den 31. mai 2021 sendte vi ut spørreundersøkelsen til 97 konsesjonærer. Totalt svarte 69 konsesjonærer på undersøkelsen, dvs. en svarprosent på 83 %. Undersøkelsen bestod av åtte spørsmål med tre svaralternativer. Det var ingen mulighet for fritekst, og undersøkelsen var anonym.

Energilovforskriften §§ 3-6 og 3-7 inneholder mer enn hva NVE spurte om i undersøkelsen. I denne kartleggingen ønsket vi å finne ut hvordan det går med innføringen av IK-energi hos nettselskapene. I tillegg fokuserte vi på kravene som gjelder miljø og landskap. Vi spurte blant annet ikke om et enkelt anlegg var en del av et større internkontrollsystem, om kompetanse innen ledelse, dokumentasjon og konkretisering av at anleggene bygges og drives i samsvar med gitt krav, rutiner for å rette opp avvik mm.

I kapittel 3.1 under har vi vist og vurdert svarene på spørsmål 1 og 2. Undersøkelsen var lagt opp slik at alle fikk mulighet til å svare på de to første spørsmålene, men om de svarte nei på første spørsmål fikk de ikke svare på de seks siste spørsmålene (totalt åtte spørsmål). Bakgrunnen for dette var at NVE ønsket å kartlegge om IK-energi var innført (spørsmål 1), men vi ville også finne ut av om konsesjonærene hadde tilgang på relevant kompetanse til å ivareta kravene knyttet til miljø og landskap (spørsmål 2). Videre i kapittel 3 har vi lagt fram og vurdert resultatene fra spørsmål 3-8 som omhandlet innholdet i konsesjonærenes internkontrollsystem.

3 Resultater

3.1 Spørsmål 1 og 2 – innføring og kompetanse

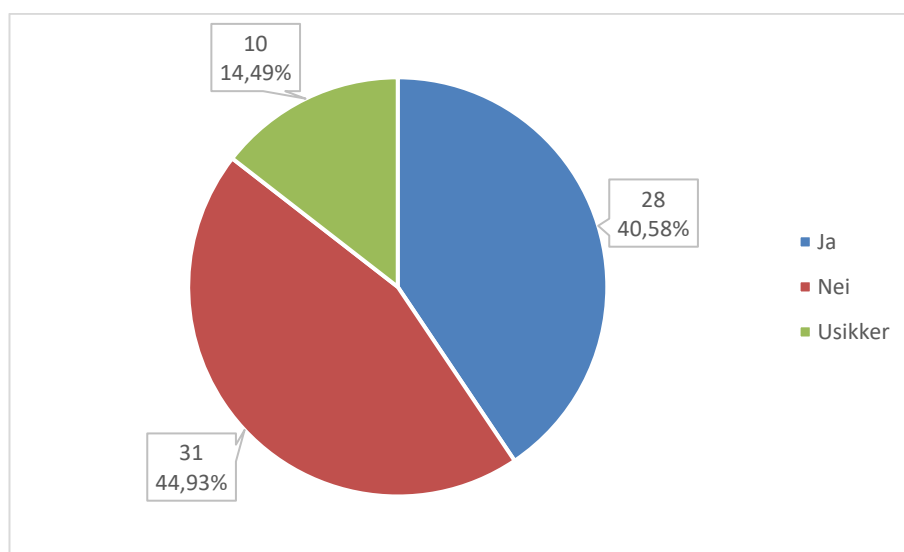
Det var totalt 69 som svarte på første spørsmål om innføring av IK-energi, mens det var 68 som svarte på spørsmål 2 om tilgang på kompetanse.

Hjelpetekst til spørsmål 1:

«Alle konsesjonærer med energianlegg som har konsesjon etter energiloven kapittel 3 er underlagt kravet om internkontroll for krav til miljø og landskap. Kravet gjelder både for primæranlegget og tilhørende sekundær-/hjelpelanlegg, for eksempel anleggsveier, riggområder og masselager.»

Spørsmål 1:

«Har dere innført og praktiserer internkontroll for ivaretagelse av krav til miljø og landskap som beskrevet i energilovforskriften § 3-7 første ledd?»

Figur 1 viser at av totalt 69 besvarelser er det kun 28 (41 %) av konsesjonærene som har innført IK-energi.

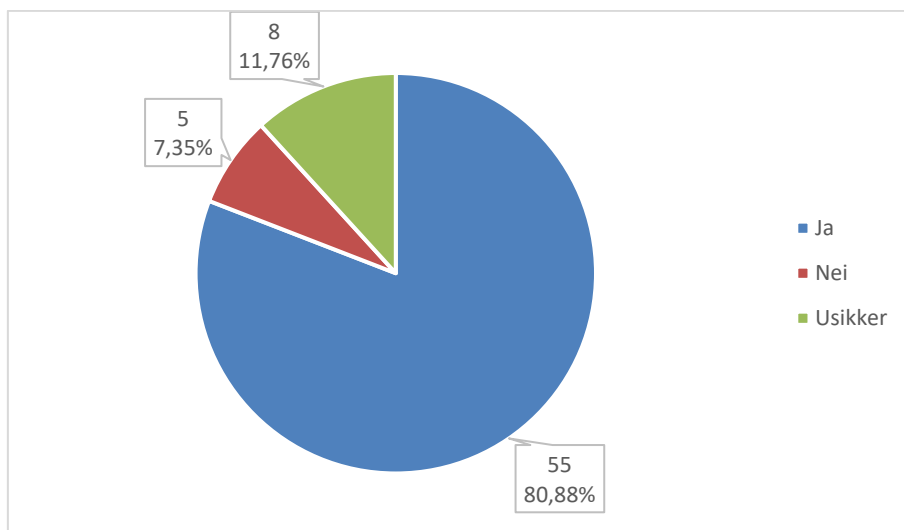
Hjelpetekst til spørsmål 2:

«Energilovforskriften § 3-6 annet sier: Alle med konsesjon etter energiloven § 3-1 for kraftproduksjon, skal til enhver tid ha tilgang til personell med kompetanse til å ivareta ledelse, kontroll og praktisk drift.»

Hensikten med kravet er å sikre at konsesjonæren har tilgang til den nødvendige kompetansen for å bygge og drive anlegget blant annet i samsvar med de krav som er satt til miljø og landskap.»

Spørsmål 2:

«Har dere tilgang på relevant kompetanse for å ivareta kravene knyttet til miljø og landskap?»

Figur 2 viser at 55 (81 %) konsesjonærer svarer at de har kompetanse til å ivareta kravene knyttet til miljø og landskap.

Hensikten med spørsmålene og NVEs vurdering

Vi konstaterer at mange av konsesjonærene svarer at de har tilgang på kompetanse til å ivareta kravene knyttet til miljø og landskap, men har allikevel ikke innført IK-kravet.

Internkontroll er et viktig redskap og hjelpemiddel for konsesjonærer for å sikre at de planlegger, etablerer og drifter energianlegg i tråd med pålagte krav. Det er også et formål at internkontrollen skal sørge for at konsesjonærene gjennomfører et kontinuerlig forbedringsarbeid, og konsesjonæren må selv vurdere hvor ofte internkontrollsystemet skal evalueres. Kravene til internkontroll skal også bidra til at NVE som tilsynsmyndighet får et bedre grunnlag for å føre systematisk tilsyn med virksomhetene.

I veilederen av 2018 har vi skrevet at konsesjonæren skal sikre at virksomheten til enhver tid har tilgang til personell med nødvendig kompetanse til å ivareta kravene til miljø og landskap. Internkontroll må utøves på alle nivåer i virksomheten. Det er det øverste nivået i virksomheten som har ansvaret for å sette i gang arbeidet med internkontroll («innføre» internkontroll), og å holde det i gang («praktisere» internkontroll).

Hensikten med å ha tilgang på relevant kompetanse er at overføring av kunnskap fra konsesjonsfasen til anleggsfasen, og deretter til driftsfasen er viktig. Det må kunne legges fram dokumentasjon på at kravene er oppfylt.

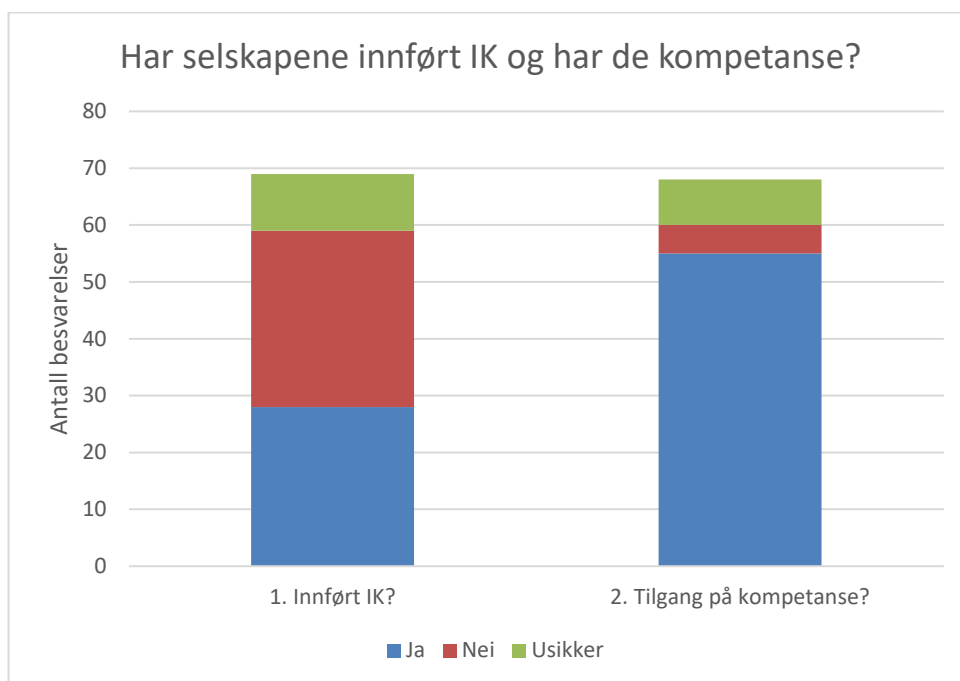
Bestemmelsen fastsetter ikke spesifikke krav til kompetanse for miljø og landskap. Kravet er at konsesjonæren skal ha nødvendig kompetanse innen temaet. Det er de konkrete forholdene ved det enkelte anlegget som vil være bestemmende for hvilken kompetanse det er nødvendig å ha. Opplysninger i styrende dokumenter vil

konkretisere de krav som gjelder, og som konsesjonæren må ha kompetanse om. Konsesjonæren må, ut fra de forutsetninger og vilkår som er satt, identifisere hvilke forhold det må tas spesielt hensyn til under bygging og drift av anlegget. Med bakgrunn i dette må det vurderes og begrunnes hvilken kompetanse som er nødvendig å ha. Oversikt over navngitt personell med nødvendig kompetanse skal kunne legges fram ved forespørsel.

I veilederen om IK-energi har vi listet opp hva som kan føre til avvik:

- at det ikke kan legges frem oversikt over hvilken kompetanse konsesjonæren har tilgang til, og
- at det ikke kan legges frem avtaler og beskrivelser som viser tema og hvilke kompetansemiljø som skal benyttes ved innhenting av ekstern kompetanse.

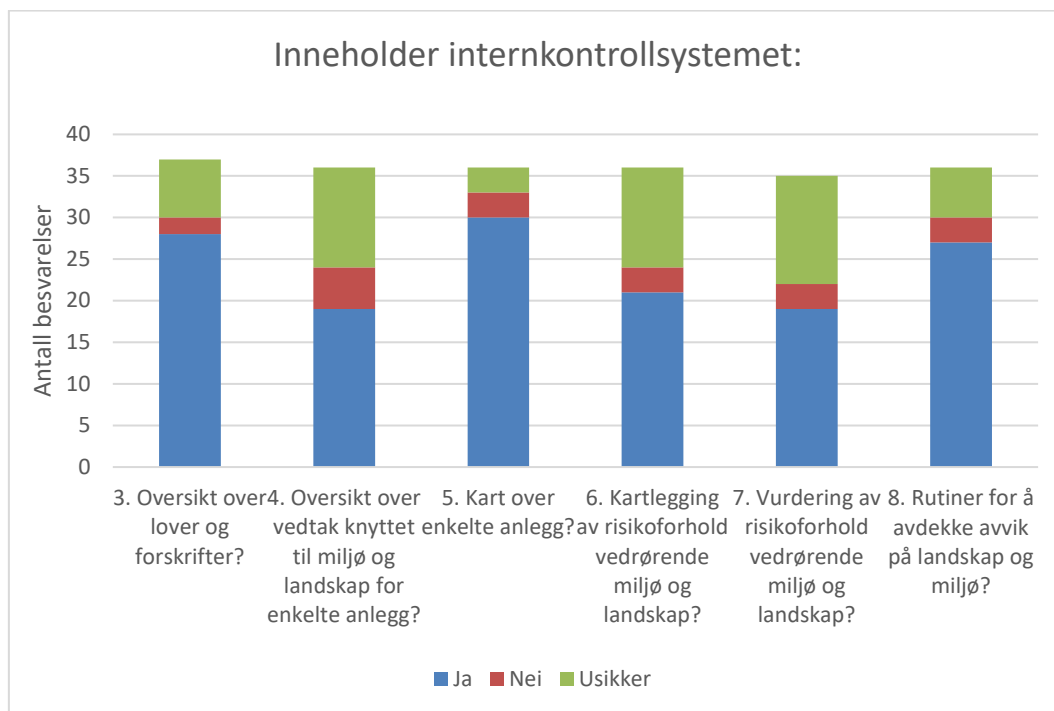
NVE mener det er bekymringsverdig at det er en så lav prosentandel av konsesjonærene som oppgir at de har innført IK-energi jf. figur 1 og figur 3. Undersøkelsen viser at konsesjonærene har tilgang på kompetansen, og NVE mener derfor IK-energi burde vært innført hos flere konsesjonærer enn resultatene viser. En årsak kan være at kravet om IK-energi, og NVEs veiledningsmateriell ikke er godt nok kjent. NVE mener det er viktig at konsesjonærene innfører IK-energi så snart som mulig.

Figur 3 viser forholdet mellom hvor mange konsesjonærer som har innført IK-energi, og hvor mange som har svart på at de har kompetansen.

3.2 Spørsmål 3 til 8 – innholdet i IK-energi

De 38 konsesjonærene som svarte enten «ja» eller «usikker» på at de hadde innførte IK-energi (spørsmål 1) fikk mulighet til å svare på spørsmål 3 til 8 som følge av at disse spørsmålene handlet om innholdet i internkontrollsystemet deres. Diagrammet under viser en samlet oversikt over besvarelsene på spørsmål 3 til 8. Under vil vi gå nærmere inn på resultatene fra de enkelte spørsmålene.

Figur 4 viser besvarelsene på spørsmålene om innholdet i konsesjonærenes internkontrollsystem. Som vi ser var det ikke alle de 38 konsesjonærene som fikk mulighet til å svare på spørsmål 3 til 8 som faktisk svarte på alle spørsmålene.

3.2.1 Spørsmål 3 og 4 – styrende dokumenter

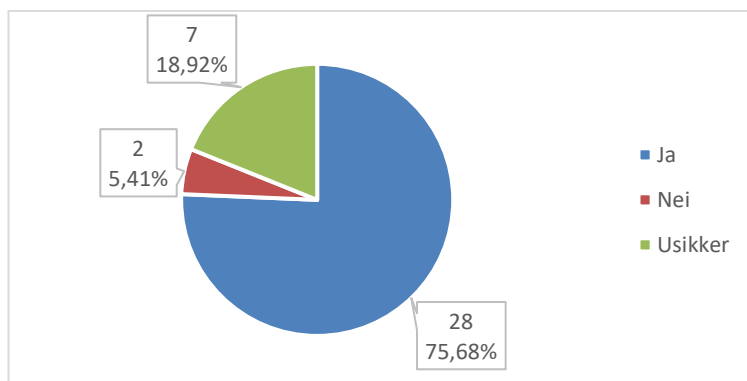
Hjelpetekst til spørsmål 3 og 4:

«Forskriften sier: ... *oversikt over relevante lover, forskrifter og vedtak for anleggene, jf. 3-7, a).*

Hensikten med kravet er at konsesjonær skal ha oversikt over styrende dokumenter som gjelder for anlegget og som stiller krav knyttet til miljø og landskap i medhold av energiloven. Konsesjonæren har plikt til å avklare hva som er relevant for egen virksomhet.»

Spørsmål 3:

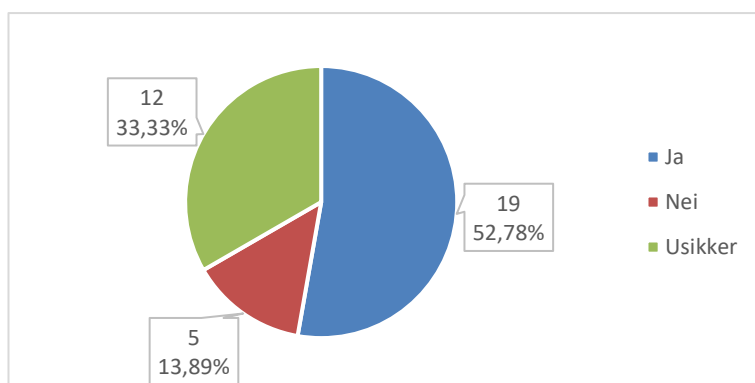
«Inneholder internkontrollsystemet deres minimum en oversikt over relevante lover og forskrifter, jf. § 3-7-a)?»

Figur 5 viser at 28 (75 %) av konsesjonærene som har innført IK-energi har oversikt over relevante lover og forskrifter.

Spørsmål 4:

«Inneholder internkontrollsystemet deres oversikt over relevante vedtak knyttet til miljø og landskap for de enkelte anlegg, jf. § 3-7 tredje ledd bokstav a)?»

Figur 6 viser at bare drøyt halvparten av de 36 konsesjonærene som svarte på spørsmål 4 har oversikt over relevante vedtak for de enkelte anlegg.

Hensikt med spørsmålene og NVEs vurdering

Spørsmål 3 var rettet mot IK-systemet som helhet, mens spørsmål 4 var rettet mot de enkelte anlegg. På spørsmål 3 var det 76 % (28 konsesjonærer) som svarte at de har en oversikt over relevante lover og forskrifter, mens på spørsmål 4 var det bare 19 konsesjonærer (53 %) som svarte ja.

I NVEs veileder for IK-energi står det blant annet at konsesjonæren har plikt til å avklare hva som er relevant for egen virksomhet. Videre har vi listet opp at styrende dokumenter omfatter energiloven, energilovforskriften, anleggskonsesjonen, vedtak om godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplan (MTA), andre vedtak /godkjenninger og eventuelle pålegg.

Styrende dokumenter omfatter også innholdet i søknader og planer som er gjort til rettslig bindende krav ved NVEs vedtak om godkjenning. NVE kan for eksempel i vedtak godkjenne en MTA-plan med det innholdet som er fremlagt. Den omsøkte MTA-planen som er godkjent av NVE kan da ikke fravikes uten særskilt tillatelse fra NVE.

Oversikten over styrende dokumenter må være tilgjengelig og oppdatert, og det er ikke tilstrekkelig å kun ha disse dokumentene tilgjengelig. Det forventes at konsesjonæren også har kunnskap om innholdet i dokumentene på en slik måte at kravene ivaretas.

Etter spørreundersøkelsens besvarelser ser NVE at det er flere konsesjonærer som ikke har denne lovpålagte oversikten. NVE vil framheve at det er viktig at konsesjonærer for nettanlegg skaffer seg denne oversikten, systematiserer den og gjør seg kjent med den.

Ved tilsyn, som for eksempel revisjon, kan NVE kontrollere at konsesjonæren har relevante krav/forskrifter tilgjengelig dersom det er nødvendig for at kravene i NVEs tillatelser om ivaretagelse av miljøverdier blir overholdt.

I veilederen om IK-energi har vi listet opp følgende om hva som kan gi avvik:

- styrende dokumenter er ikke tilgjengelig, verken digitalt eller på papir,
- styrende dokumenter mangler sentrale dokumenter som angir krav til ivaretagelse av miljø og landskap,
- konsesjonæren mangler kunnskap om innholdet i dokumentene, og
- styrende dokumenter er ikke oppdatert med nye vedtak/godkjenninger.

NVE forventer at alle konsesjonærene innfører systemer slik at de til enhver tid har oversikt over styrende dokumenter jf. energilovforskriften § 3-7 a, og en oversikt over relevante vedtak knyttet til miljø og landskap for de enkelte anlegg. En slik oversikt vil måtte kunne legges fram for NVE på forespørsel.

3.2.2 Spørsmål 5 – kart

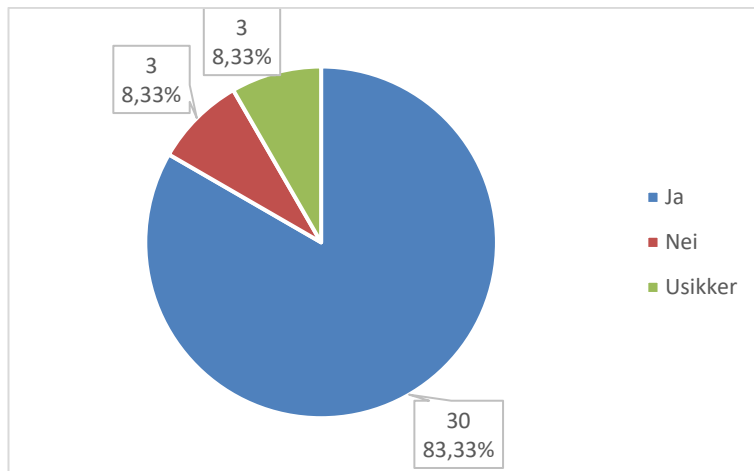
Hjelpetekst til spørsmål 5:

«Forskriften sier: ... *kart, tegninger og annen nødvendig dokumentasjon for anlegget, jf. § 3-7, b).*

Hensikten med kravet er at konsesjonæren skal ha et godt og oppdatert kartgrunnlag som viser arealbruken ved anlegget. Dette skal sikre at det tas nødvendig hensyn til krav som er satt til miljø og landskap under bygging og drift av anlegget.»

Spørsmål 5:

«Inneholder internkontrollsystemet deres kart over de enkelte anleggene, jf. § 3-7 tredje ledd bokstav b)?»

Figur 7 viser at 83 % (30 konsesjonærer) av de som svarte på spørsmål fem har oversikt over kart for de enkelte anleggene.

Hensikten med spørsmålet og NVEs vurdering

Sett i sammenheng med spørsmål 4 kan det virke som konsesjonærene har god tilgang på kartløsninger som viser de enkelte anleggene, mens de ikke har like god oversikt over de styrende dokumentene for disse.

I veilederen har vi omtalt at kartgrunnlaget må gi oversikt over hele anlegget, og nødvendig detaljering både for anleggs- og driftsfasen. Kartløsningen må både for anleggs- og driftsfasen ha mulighet for å laste inn de temakart som er relevante for å oppfylle gitte krav, slik at relevante restriksjoner overholdes.

I veilederen har vi omtalt at relevante tema som må kartfestes for eksempel kan være arealavgrensing, lokalisering av anleggsdeler som mastepunkt, anleggsveier, kraftledningstrasé, transformatorstasjon og massetak. I tillegg skal det angis restriksjonsområder der det skal utvises spesielle hensyn, og hvor det for eksempel ikke skal utføres anleggsaktivitet eller etableres anleggsdeler. Dette kan være restriksjonssoner ved/rundt drikkevannskilder, kulturminner og sårbare naturforekomster, eller områder der det skal være begrenset skogrydding. Annen informasjon som kan være aktuell å innarbeide i kart, er aktsomhetsområder, hensynssoner, områder med naturfare, og områdets arealformål i kommune- og reguleringsplaner.

I veilederen om IK-energi har vi listet opp følgende over hva som kan gi avvik:

- kart er ikke oppdatert,
- kart over anlegget som bygget mangler,
- kart som viser restriksjonsområder, og fagtema som må tas hensyn til under bygging mangler, og

- relevante restriksjonsområder fra anleggsfasen er ikke videreført til driftsfasen.

NVE mener det er bra at flere konsesjonærer svarer at de har kart over de enkelte anleggene i internkontrollsystemet deres. Det er viktig at kartene oppdateres og at de gjøres kjent for relevant personell. Det er noen konsesjonærer som ikke har denne oversikten, og noen som er usikre på om de har disse kartene tilgjengelig. NVE mener det er viktig at konsesjonærene oppdaterer internkontrollsystemet sitt med nødvendige kart.

3.2.3 Spørsmål 6 og 7 – kartlegging og vurdering av risikoforhold

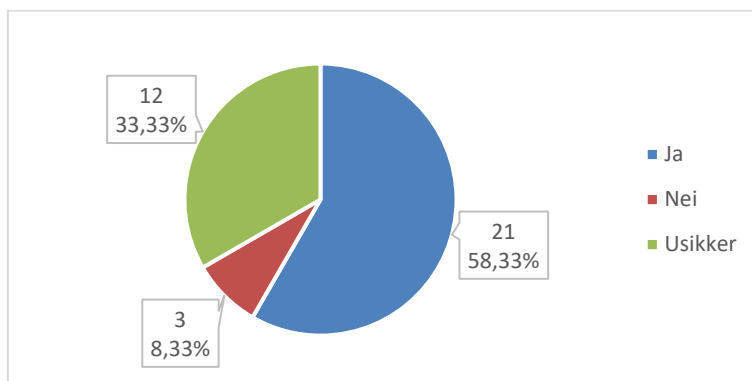
Hjelpetekst til spørsmål 6 og 7:

«Etter forskriften skal internkontrollsystemet inneholde: ... *kartlegging og vurdering av risikoforhold med utarbeiding av tilhørende planer for risikoreduserende tiltak, jf. § 3-7, d).*»

Hensikten med første del av kravet er at det skal gjennomføres en kartlegging og vurdering av risikoforhold som kan oppstå for miljø og landskap.»

Spørsmål 6:

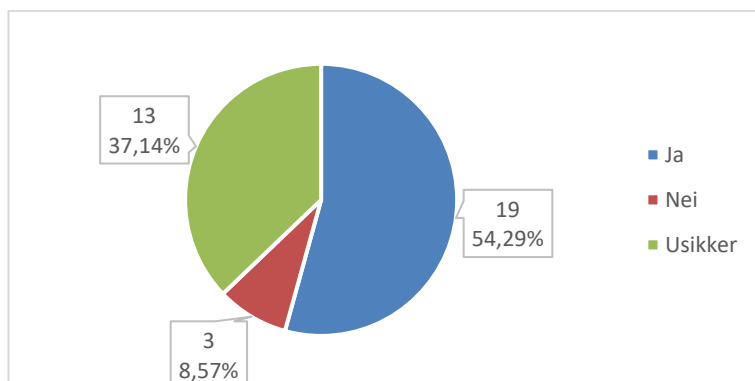
«*Inneholder internkontrollsystemet deres kartlegging av risikoforhold, vedrørende miljø og landskap som beskrevet i § 3-7 tredje ledd bokstav d)?»*

Figur 8 viser at 58 % av de 36 konsesjonærene som svarte på spørsmål 6 har kartlagt risikoforhold.

Spørsmål 7:

«Inneholder internkontrollsystemet deres vurdering av risikoforhold, vedrørende miljø og landskap som beskrevet i § 3-7 tredje ledd bokstav d)?»

Figur 9 viser at 19 av 35 (54 %) konsesjonærer har gjort en vurdering av risikoforholdene.

Hensikten med spørsmålene og NVEs vurdering

Spørsmålene avdekker at mellom 55 % og 60 % av de 35/36 konsesjonærene som svarte på dette spørsmålet har kartlagt og vurdert risikoforhold for miljø og landskap. NVE mener dette ikke er godt nok.

I veilederen har vi omtalt at dersom kartleggingen og vurderingen identifiserer konkrete risikoforhold, skal dette følges opp med planlegging og gjennomføring av tiltak for å minimere risikoene.

Som det kommer fram er målet med kravet at konsesjonærene skal komme i forkant av eventuelle situasjoner som kan utvikle seg til fare for miljø og landskap.

I veilederen har vi videre omtalt at egenkontroll med fokus på miljø og landskap er en sentral del av en nødvendig systematisk kartlegging og vurdering av risikoforhold. På den måten kan en identifisere situasjoner som er under utvikling, og dermed følge disse opp med planlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak.

I veilederen om IK-energi har vi listet opp følgende over hva som kan gi avvik:

- skriftlig dokumentasjon på kartlegging og vurdering av risikoforhold, og eventuelle tiltak for å redusere risikoen mangler, og
- tiltaksplan med frister og ansvar for oppfølging mangler.

Resultatene viser at 58 % av konsesjonærene har kartlagt risikoforhold, og 54 % har gjennomført en vurdering av risikoforholdene. Prosentandelen er relativt lik, og det antyder at hvis en konsesjonær kartlegger risikoforhold, gjennomfører de også en vurdering disse risikoforholdene.

NVE mener likevel at det ikke er tilstrekkelig at under 60 % av konsesjonærene svarer at de har gjennomført risikovurderinger. NVE mener konsesjonærene som ikke har kartlagt risikoforhold må gjøre dette så snart som mulig. Konsesjonærene som er

usikre må undersøke om det er gjort en kartlegging, og eventuelt gjennomføre kartlegginger og vurderinger av risikoforhold.

3.2.4 Spørsmål 8 – avvik

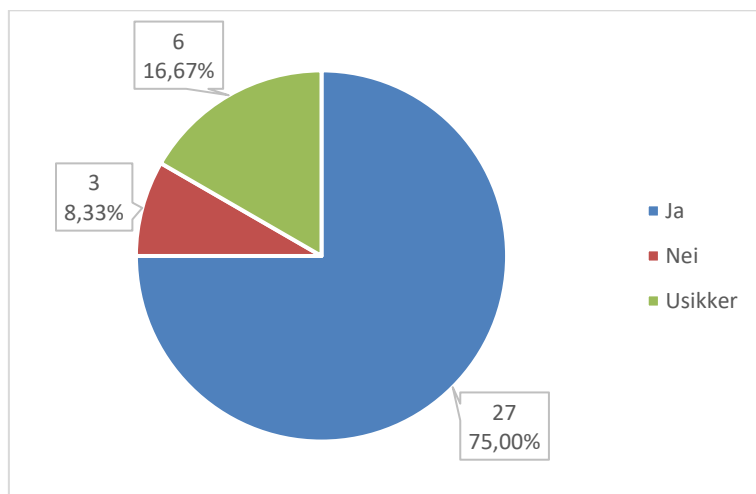
Hjelpetekst til spørsmål 8:

«Etter forskriften skal internkontrollsystemet inneholde: rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik, jf. § 3-7, e).

Hensikten med kravet er at konsesjonæren skal ha rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra krav til miljø og landskap som er fastsatt i eller i medhold av energilovgivningen. Avvik er brudd på krav fastsatt i eller i medhold av energiloven (myndighetskrav). Konsesjonæren kan i tillegg inkludere egne og selvpålagte krav i definisjonen av avvik. Det må etableres tilsynsrutiner for å avdekke situasjoner som på sikt kan føre til uønskede hendelser og avvik.»

Spørsmål 8:

«Inneholder internkontrollsystemet deres rutiner for å avdekke avvik knyttet til krav for miljø og landskap for de enkelte anleggene, jf. §§ 3-7 første ledd og tredje ledd bokstav e)?»

Figur 10 viser at 75 % av konsesjonærene (27 stykker) som har innført IK-energi har rutiner for å avdekke avvik for de enkelte anleggene.

Hensikten med spørsmålet og NVEs vurdering

Vi registrerer at 75 % av de 36 som svarte på dette spørsmålet har rutiner for å avdekke avvik i deres internkontrollsystem. NVE mener dette er en god trend, men også at det er bekymringsverdig at 16 % er usikre på om de har disse rutinene.

I veilederen for IK-energi har vi omtalt at for hvert enkelt anlegg må avvik konkretiseres. Dette er viktig for at de ansvarlige i virksomheten skal være i stand til å identifisere avvik, og at alle har samme forståelse av hva som er et avvik. Dette skal bidra til at avvik faktisk blir oppdaget og kan håndteres videre. Det må etableres tilsynsrutiner for å avdekke situasjoner som på sikt kan føre til uønskede hendelser og

avvik. Det må også gå klart frem hvem som skal varsles når avvik blir oppdaget, og hvem som har ansvar for å rette dem opp. Målet bør være å oppdage uønskede situasjoner tidlig nok for å hindre at de utvikler seg til avvik.

I veilederen om IK-energi har vi listet opp følgende over hva som kan gi avvik:

- skriftlig definisjon av avvik mangler, og
- skriftlig prosedyre/ rutine for håndtering av avvik med tidsfrist og ansvarlig mangler.

Resultatene fra undersøkelsen viser at 75 % av konsesjonærene som har innført IK-energi har rutiner for å avdekke avvik i sitt internkontrollsystem. NVE konstaterer derfor at en stor andel konsesjonærer har slike rutiner. NVE mener likevel at det ikke er bra nok at 25 % av konsesjonærene som har innført IK-energi ikke vet om de har, eller har, rutiner for å avdekke avvik. Derfor mener NVE at slike rutiner må innføres i IK-systemene så fort som mulig.

4 Konklusjon

NVE fører tilsyn med at blant annet lover og forskrifter følges opp av konsesjonærene, og andre som skal etterleve reglene, herunder krav om IK-energi. NVEs tilsyn gjennomføres blant annet for å sikre at målsettingen med regelverket nås.

NVE mener det er bekymringsverdig at 28 av 69 konsesjonærer oppgir at de har innført IK-energi. NVE mener at kartleggingen som er gjort i denne spørreundersøkelsen viser at det er et stort potensial hos konsesjonærene til å innføre eget internkontrollsystem. Hele 81 % av konsesjonærene svarer at de har kompetanse til å ivareta kravene knyttet til miljø og landskap. NVE mener det ligger et ansvar hos konsesjonærene til å innføre IK-energi, og at IK-energi derfor burde vært innført hos flere konsesjonærer enn resultatene viser.

Undersøkelsen viser også at det er forbedringsmuligheter hos flere av konsesjonærene som har innført IK-energi til at disse systemene blir mer komplette, og da vil ivareta kravene i energilovforskriften § 3-7.

NVE antar at det er et behov for mer veiledning fra oss om hvorfor IK-energi skal innføres, slik at konsesjonærene oppfyller kravet om dette. Hensikten med kravet er at IK-energi etterleves, og ikke at NVE eventuelt avdekker avvik ved en kontroll.

NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat

.....

MIDDELTHUNS GATE 29
POSTBOKS 5091 MAJORSTUEN
0301 OSLO
TELEFON: (+47) 22 95 95 95

www.nve.no